Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32276

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu (ÜBÖ-ÇE), çocuk ve ergenlerdeki üstbili?sel inançlar? ve süreçleri de?erlendirmek amac?yla Türkçe'ye uyarlanm?? ve standardize edilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, bireylerin kendi dü?ünce süreçlerini nas?l alg?lad?klar?n?, yorumlad?klar?n? ve kontrol ettiklerini ölçmeyi hedefler. Metehan Irak taraf?ndan yürütülen bu standardizasyon çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü için de?erlendirmi? ve özellikle üstbili? ile kayg? ve obsesif-kompülsif belirtiler aras?ndaki ili?kiyi incelemi?tir. Yap?lan analizler, ÜBÖ-ÇE'nin Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, ÜBÖ-ÇE, Çocuk, Ergen, Kayg?, Obsesif-Kompülsif, Standardizasyon, Güvenirlik, Geçerlik

Yazarlar

Metehan Irak

Amaç

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun temel amac?, çocuk ve ergen popülasyonunda üstbili?sel i?levleri ve inançlar? güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, bireylerin dü?ünme süreçleri hakk?ndaki dü?ünceleri (metakognisyon) belirleyerek, olumsuz dü?ünce kal?plar?n?n ve bili?sel kontrol stratejilerinin anla??lmas?na katk?da bulunur.

Ölçe?in Türkçe standardizasyonu, orijinal yap?y? koruyarak kültürel uyumu sa?lamay? ve klinik çal??malarda kullan?labilirli?ini art?rmay? hedeflemi?tir. Çal??ma ayr?ca, üstbili?sel inançlar?n ergenlerdeki obsesif-kompülsif belirtiler ve yayg?n kayg? düzeyleri ile nas?l bir ili?ki içinde oldu?unu ara?t?rmay? amaçlam??t?r.

Yap?

ÜBÖ-ÇE, bireyin bili?sel süreçlerini izleme, de?erlendirme ve düzenleme yetene?i olan üstbili? yap?s?n? ölçmektedir. Ölçek, genellikle pozitif ve negatif üstbili?sel inançlar gibi çe?itli alt boyutlar? içermektedir. Ölçek toplamda 4 alt faktörden olu?makta ve bu faktörler arac?l???yla bireyin bili?sel kontrol stratejileri, kontrol edilemezlik inançlar? ve kendine yönelik bili?sel fark?ndal??? de?erlendirilmektedir.

Bu yap?, bili?sel davran??ç? terapide ve psikopatolojinin anla??lmas?nda merkezi bir rol oynamaktad?r. Üstbili?sel inançlar?n yüksekli?i, genellikle artm?? psikolojik s?k?nt? ve maladaptif ba?a ç?kma stratejileri ile ili?kilendirilmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

ÜBÖ-ÇE'nin geçerlik çal??malar? hem iç geçerli?i (iç tutarl?l?k) hem de yap? geçerli?ini kapsam??t?r. ?ç geçerli?i belirlemek amac?yla Cronbach Alfa korelasyon analizi kullan?lm??t?r. Ölçe?in genel Cronbach Alfa katsay?s? .73 olarak hesaplanm??t?r, bu da kabul edilebilir düzeyde bir iç tutarl?l??a i?aret etmektedir. Ayr?ca, ölçe?in tek numaral? maddelerden olu?an ilk yar?s? için .68 ve çift numaral? maddelerden olu?an ikinci yar?s? için .64 katsay?lar? elde edilmi?tir.

Yap? geçerli?ini de?erlendirmek için ise do?rulay?c? faktör analizi (DFA) uygulanm??t?r. Hipotez edilen ilk modelin uyum indeksleri, modelin veriyle iyi bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir: Kök Ortalama Hatalar?n Karelerinin Ortalamas? (RMSEA) = .05; Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi (CFI) = .89; ?yilik Uyum ?ndeksi (GFI) = .90; Düzeltilmi? ?yilik Uyum ?ndeksi (AGFI) = .88. Bu sonuçlar, ÜBÖ-ÇE'nin faktör yap?s?n?n orijinal çal??madaki yap?yla ayn? oldu?unu do?rulamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, test-tekrar test güvenirlik yöntemi kullan?larak incelenmi?tir. Test-tekrar test uygulamalar? aras?nda üç haftal?k bir zaman aral??? b?rak?lm??t?r. Bu uygulamaya toplam 154 kat?l?mc? (67 k?z, 87 erkek) dahil edilmi?tir.

Güvenirlik analizleri sonucunda, ölçek maddeleri aras?ndaki test-tekrar test korelasyon katsay?lar? .47 (ÜBÖ-ÇE9) ile .88 (ÜBÖ-ÇE7) aras?nda de?i?en de?erler alm??t?r. Alt ölçekler için hesaplanan korelasyon katsay?lar? ise .76 ile .82 aras?nda bulunmu?tur. Bu yüksek korelasyon de?erleri, ÜBÖ-ÇE'nin zaman içinde tutarl? ölçümler yapma yetene?ine sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) gerçekle?tirilmi?tir. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak beklenen faktör yap?s?n? do?rulamay? amaçlam??t?r. Analizler, ölçe?in 4 alt faktörlü yap?s?n? desteklemi?tir.

Elde edilen uyum indeksleri (RMSEA=.05, CFI=.89, GFI=.90, AGFI=.88), modelin kabul edilebilir düzeyde iyi bir uyum sergiledi?ini ve ölçe?in faktör yap?s?n?n orijinal ölçek çal??mas?yla tutarl? oldu?unu kan?tlam??t?r. Bu sonuçlar, ölçe?in ölçtü?ü üstbili?sel yap?lar?n Türk çocuk ve ergen popülasyonunda da geçerli oldu?unu göstermektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme/Standardizasyon çal??mas?

ARABPSYCHOLOGY.COM

Format: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Ergenler

Ya? Grubu: ?lkokul ve ortaokul ö?rencileri (Ergenlik dönemi dahil)

Popülasyon Detaylar?: Standardizasyon çal??mas?nda güvenirlik için 154 kat?l?mc? (67 k?z, 87 erkek) kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1= kesinlikle kat?lm?yorum - 4= kesinlikle kat?l?yorum) kullan?larak toplam 24 madde üzerinden de?erlendirme yap?lmaktad?r. Ölçek 4 alt faktöre sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?sel ?nançlar, Psikometri, Çocuk Psikolojisi, Ergenlik, Metakognisyon, Psikolojik Ölçek, Cronbach Alfa

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: metehan.irak@bahcesehir.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Metehan Irak

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu'nun standardizasyon çal??mas? 2012 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal makale ba?lant?s? burada yer almaktad?r: turkpsikiyatri.com

Ek olarak, ölçe?in PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

ustbilis-olcegi-cocuk-ve-ergen-formu-toad.pdf

Referanslar

Irak, M. (2012). Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formunun Türkçe standardizasyonu, kayg? ve obsesif-kompülsif belirtilerle ili?kisi. *Türk Psikiyatri Dergisi, 23*(1), 47-54.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Üstbili? Ölçe?i Çocuk ve Ergen Formu Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçe?in maddeleri sa?lanmam??t?r. Ölçek, 4 alt faktör ve toplam 24 maddeden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM